

KADINA YÖNELİK ŞİDDET, NARSİZM VE SALDIRGANLIK ARASINDAKİ İLİŞKİ
THE RELATIONSHIP BETWEEN VIOLENCE AGAINST WOMEN, NARCISSISTIC
PERSONALITY AND AGGRESSION

Dr.Psikolog Azade GARGARİĞİLLER

Yeni Huzur Tıp Merkezi İstanbul/Türkiye

Article Type : Research Article/ Araştırma Makalesi

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.26449/sss.1138>

Reference : Gargarigiller, A. (2018). "Kadına Yönelik Şiddet, Narsizm Ve Saldırganlık Arasındaki İlişki", International Social Sciences Studies Journal, 4(28): 6479-6491

ÖZ

Bu çalışmanın temel amacı; narsistik kişilik ve kadına yönelik şiddet ile saldırganlık arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırma, Haliç Üniversitesi öğrencileri arasından 420 örneklem üzerinden yapılmış, farklı bölümlerden (lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencileri) rastgele sınıflardan oluşturulmuş ve okul dışından da 80 kişi rastgele seçilerek uygulanmıştır. Yaş aralığı 18 ve 65'dir. Kullanılan ölçekler önceden Türkçe'ye çevrilmiş ve standardizasyonu yapılmıştır. Bireylerin öfke ölçeğinden aldığı puan arttıkça, Narsistik Kişilik Envanterinden aldığı puanında arttığı gözlemlenmiştir. Bunun yanı sıra bireylerin Aile İçi Şiddet Ölçeğinden aldığı puan arttıkça, Narsistik Kişilik Envanterinden aldığı puanın da arttığı anlaşılmıştır. Öte yandan bireylerin Aile İçi Şiddet Ölçeğinden aldığı puanla, Öfke Ölçeğinden aldığı puanların da doğru orantılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan araştırmanın sonucu olarak kadına yönelik şiddet, narsistik kişilik ve saldırganlık arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Bireylerin cinsiyetleri ile öfke ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Erkeklerin Öfke Ölçeği, Narsistik Kişilik Envanteri, Aile İçi Şiddet Ölçeği puan ortalamasının kadınların ortalamasından daha fazla olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Kadına yönelik şiddet, Narsizm, Saldırganlık, Aile içi şiddet

ABSTRACT

The aim of this study was to investigate the relationship between violence against women, narcissistic personality and aggression. This study was conducted on 420 students of Haliç University in Bachelor degree, Master degree, and PhD level and 88 among people who were not student at Haliç University by classifying random sampling. Participants answered the narcissistic personality, aggression and domestic violence scales. The age range was between 18 to 65 years old. Results shown that individual who gets higher grade from the narcissistic personality scale accordingly the result of the aggression scale increases and vice versa. When the score of the violence scale increases accordingly the degree of the narcissistic personality scale increases as well and the same as the above, degree of the violence scale increases the level of the aggression increases too. There is significant relationship between violence against women, narcissistic personality and aggression. The relationship between gender and the level of the aggression were found significant, the scores of men from narcissistic personality, aggression and family violence were higher than women.

Key words: Violence against women, Narcissistic personality, Aggression, Domestic violence

1. GİRİŞ

Kadına yönelik şiddet konusu, yirminci yüzyılın sonlarında şiddete özel bir vurgu yapılmadan sadece aile kapsamında açıklanmıştır. Bu dönemden sonra, kadına yönelik şiddet olgusu daha çok sağlık problemi olarak üzerinde durulan bir konu haline gelmiştir (H. Jansen, S.Üner, F.Kardam ve ark, 2009). Kişilik bozukluğunun ve erkeklerde alkol kullanımının şiddet uygulamasını tetikleyen etkenlerden biri olduğu tespit edilmiştir. Kadınların toplum içerisinde sosyal ve ekonomik yaşamda ki çeşitli haklarından yararlanmasını engelleyen, yaşantılarında kalıcı izler bırakan ruhsal ve fiziksel sağlık problemleri yaşamalarına sebep olan bu hastalığın kadınların hayatlarını kaybetmelerine de yol açtığı görülmektedir (Henrica. A.F. M, Süner, F.Kardam ve ark, 2009).

Birleşmiş Milletler (BM) Genel Kurulu tarafından Kadına Yönelik Şiddetin 1993 yılında sona erdirilmesi

beyanı onaylanmıştır. Kadına yönelik şiddet bu beyana göre; kamusal hayat veya özel hayat içinde kadınlara fiziksel, cinsel veya psikolojik hasar veren ya da cinsiyet ayrımı olan, bir faaliyet uygulama ya da bu tür faaliyetler uygulama veya isteğe bağlı olarak seçme hakkından mahrum bırakma şeklinde tarif edilmektedir. Kadına yönelik şiddet: Fiziksel, cinsel, duygusal, ekonomik ve sözlü istismar olarak ortaya çıkmakla birlikte; namus cinayeti, cinsel taciz ve tecavüz de uygulanan şiddet biçimleri arasında kendini göstermektedir (D.Özbek, 2013).

2. ŞİDDET VE KADINA YÖNELİK ŞİDDET

Şiddet, birey tarafından kasten karşıdaki kişiye ya da kişilere yapılan zarar verici davranışların ve olayların tümünü içerir (Buss, 1961). Toplumumuzda sıkça başvurulan bu hareket tarzı maddi ve manevi çıkar ve menfaatlerin elde edilmesini sağlamak amacıyla fiziksel, sözlü, psikolojik ya da işaretler yardımı ile uygulanan psikolojik davranış türüdür. Cinsiyete dayalı şiddet eylemleri içerir. Kadına yönelik şiddet bir sağlık sorunu olarak tanımlanır ve bu konu hakkında kadına yönelik şiddet; ilk etapta Dünya Sağlık Örgütü tarafından sağlık sorunu olarak ele alınmıştır. Türkiye’de kadına yönelik şiddetin ele alınmasının temel nitelikleri sağlık alanında yaygınlığı ve tanımlanan türleri ile ilgili bilgi verilmeye çalışılmıştır. Önleme amaçlı olarak Türkiye’de yapılan planın, sağlık ve eğitim çerçevesi ile ilgili temel hedefleri “Türkiye’nin Eylem Planı” olarak tanımlanmıştır. Kadına yönelik şiddet, adli tıp açısından araştırılmıştır. Medikolegal açıdan da adli tıp uzmanları tarafından değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme sonucunda kadına yönelik şiddet, cinsiyete dayalı bir ayrımcılık, insan hakları ihlali ve sağlık sorunu olarak belirlenmiştir. Kadına yönelik şiddet içeren davranışlar iş yerinde tecavüz, cinsel saldırı, gözdağı, fahişeliğe zorlamak, kadın ticareti, fiziksel, cinsel psikolojik, şiddet olgular içermektedir.

3. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Bu çalışmanın amacı, narsistik kişilik ve kadına yönelik şiddet ile saldırganlık arasında ki ilişkiyi incelemektir. Bir başka deyişle narsistik kişilik kadına yönelik saldırganlığa yol açar mı sorusunu cevaplamaktır. Toplumun kadına bakış açısını incelediğimizde erkeği kadından üstün gören erkek egemen bir yapı karşımıza çıkmaktadır; bu yapı erkeğin kadın üzerinde her türlü hak talep etmesine, kadının da hiç bir hakkı olmayan ya da olmadığını düşünen varlıklar olmasına neden olmaktadır. Erkeğin kadın üzerinde kendisine her hakkı görmesi kadına fiziksel ve psikolojik şiddet uygulamasına yol açmaktadır.

Geçmişten günümüze devam eden kadına yönelik şiddet, tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de 21. yüzyılın önemli sorunlarından birisi olarak yer almaktadır. Babası, yakın akrabaları ve özellikle de eşleri tarafından kadına hak görülen psikolojik ve fiziksel şiddet, kadının insanca ve özgürce yaşamasını engellemekte ve toplumda pasifleştirilmesine, sindirilmesine neden olmakta ve en önemlisi de kadının ölümüne varan sonuçlar doğurmaktadır. Kadın ölüm sayısının her yıl artmakta olduğu görülmektedir. Türkiye’de oldukça fazla olan bu sayı, önemli olaylardan biri olarak günlük hayatımızın gündeminde ilk sıralarda yerini almaktadır.

Kadına yönelik şiddetin nedenlerini ve çözümlerini bulmak, kadına yönelik şiddeti önlemek amacıyla yapılmış olan bu çalışmada bireyler arasında narsistik kişilik ve saldırganlıkla ilgili anlamlı ilişki olup olmadığı da araştırılmıştır.

4. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın örneklem, araştırmada kullanılan veri toplama araçları, verilerin toplanmasında izlenen yol ve veri analizi açıklanmıştır.

4.1. Örneklem

Bu araştırmanın evrenini, İstanbul ili Haliç Üniversitesi’nde farklı bölümlerde öğrenim gören 420 öğrenci ile İstanbul ilinde yaşayan öğrenci olmayan 88 birey oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise, %51,6 oranında erkek, %48,4 oranında kadın olmak üzere toplam 508 bireyden oluşmuştur. Bu bireyler rastgele yöntemle seçilmiştir. Yaş aralığı 18-65 arasındadır. Örneklem hem erkek hem de kadınlardan oluşmaktadır.

Örneklem hem erkek hem de kadınlardan oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından, literatürden yararlanılarak hazırlanan soru formu kullanılmıştır. Kullanılan ölçekler önceden Türkçe’ye çevrilmiş ve standardizasyonu yapılmıştır. Kullanılan ölçekler öfke, narsislik, şiddet ve kadınların şiddete yönelik bakış açılarını ölçmek amacıyla seçilmiştir. Katılımcılara uygulama öncesi bilgilendirme yapılmış ve verilerin istatistiksel analizinde yüzdelik kullanılmıştır. Öfke Ölçeği, Narsislik Ölçeği ve Aile İçi Şiddet Ölçeği’nden puanlar elde edilerek bu puanların normal dağılım gösterip göstermediklerini belirlemek için Kolmogorov Simirnov testi yapılarak, bulgular kısmında Tablo 3.2’ de sonuçlar gösterilmiştir. Bunların

yanı sıra bireylerin Öfke, Şiddet ve Narsislik Ölçekleriyle ilişkileri aranan 11 adet başlığın yer aldığı çeşitli testlerin sonuçları da bulgular kısmının Tablo 3.4 ile Tablo 3.36 arasında bilgilerinize sunulmuştur. Ayrıca son olarak Bivariate Spearman Nonparametik Korelasyon Testi yardımıyla bireylerin öfke, şiddet ve narsislik ölçeklerinden aldıkları puanların kıyaslaması yapılarak bu ölçeklerin birbirleriyle olan ilişkileri Tablo 3.37 ile Tablo 3.39 arasında incelenmiştir.

4.2. Araçlar

4.2.1. Veri Toplama Araçları

Çalışmanın kullanılan ölçeğinin demografik bilgi kısmında; cinsiyet, yaş, eğitim, anne ve babanın eğitim durumları, maddi durumları bulunmaktadır. Ayrıca sadece kadınların doldurduğu bilgiler arasında; kadınların ne tür şiddete maruz kaldıkları, kadınların şiddete maruz kalma nedenleri, şiddeti önlemek için neler yapılabileceği gibi sorular kullanılmıştır. Bunun yanı sıra her faktör narsistik öfke ve şiddet puanlarıyla ilişkilendirilmiştir. Narsistik kişilik ölçeği, Öfke Ölçeği ve kadına yönelik Aile İçi Şiddet Ölçeği kullanılmıştır.

4.3. Araştırma Modeli

Örnekleme Haliç Üniversitesi'nde okuyan 420 öğrenci ve 88 kişi de öğrenci olmayan bireylerin öfke, narsisizm ve şiddete ilişkin görüşlerini farklı değişkenlere göre değerlendirmeyi amaçlanmıştır. Bu araştırma, Haliç üniversitesinde okuyan öğrenciler ile öğrenci olmayan bireylerin narsistik, öfke ve şiddete ilişkin özellikleri araştırmanın bağımlı değişkenini oluşturmaktadır. Katılımcıların cinsiyet, bölüm, yaş, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu gibi değişkenler ise bağımsız değişkenler olarak kullanılmıştır.

5. BULGULAR

Bu bölümde, araştırma doğrultusunda örneklem grubundan toplanan verilerin çözümlenmesiyle elde edilen sonuçların tabloları, yorumları ile birlikte sunulmuştur. Örnekleme grubuna uygulanan "Kişisel Bilgi Formu" ile elde edilen veriler grubun genel özellikleri frekans ve yüzde dağılımları şeklinde tablolaştırılmıştır.

5.1. Verilerin Çözümlemesi

Araştırmanın alt problemlerinin çözümlenmesinde SPSS 20. programı kullanılmıştır. Araştırmada alt problemlerin analizinde, bir bağımlı değişken üzerinde etkisi araştırılan iki alt kategorili bağımsız değişkenin, (cinsiyet, öğrenci olup olmadığı gibi) istatistiksel analizinde Nonparametrik Mann-Whitney-U; üç ya da daha fazla alt kategorili bağımsız değişkenlerde (anne eğitim durumu, baba eğitim durumu gibi) ise Kruskal- Wallis ölçekler arasındaki ilişkileri incelemek içinde Nonparametrik Spearman Korelasyon kullanılmıştır.

Araştırma dahilinde Kişisel Bilgi Formu'nu ve anket sorularını yanıtlayan katılımcıların 246'sını (%48,4) bayan ve 262'sini (%51,6) erkek oluşturmaktadır.

Araştırmaya katılan bireylerin 1'i (%2) ilkokul mezunu, 1'i (%2) lise mezunu, 424'ü (%83,5) lisans mezunu, 69'u (%13,6) yüksek lisans mezunu ve 13'ü (%2,6) doktora mezunudur. Araştırmaya katılan bireylerin en küçüğü 18 yaşında ve en büyüğü 65 yaşındadır. Yaş ortalaması $24,76 \pm 7,62$ yıl idi.

Araştırmaya katılan bireylerin 46'sının (%9,1) annesi okuryazar, 95'inin (%18,7) annesi ilkokul mezunu, 100'ünün (%19,7) annesi ortaokul mezunu, 194'ünün (%38,2) annesi lise mezunu ve 73'ünün (%14,4) annesi üniversite mezunudur.

Araştırmaya katılan bireylerin 61'inin (%12,0) babası okuryazar, 92'inin (%18,1) babası ilkokul mezunu, 211'inin (%41,5) babası ortaokul mezunu, 125'inin (%24,6) babası lise mezunu ve 61'inin (%12,0) babası üniversite mezunudur.

Araştırmaya katılan bireylerin 10'unun (%2,0) maddi durumu ortanın altında, 283'ünün (%55,7) maddi durumu orta, 189'unun (%37,2) maddi durumu orta üstü ve 26'sının (%5,1) maddi durumu üst düzeydedir.

Araştırmaya katılan kadınların 93'üne (%18,3) göre kadınların en çok fiziksel şiddet gördüğü, 43'üne (%8,5) göre kadınların en çok sözel şiddete maruz kaldığı, 28'ine (%5,5) göre kadınların en çok cinsel şiddete maruz kaldığı ve 82'sine (%16,1) göre kadınların en çok eşler arası geçimsizliğe maruz kaldığı görülmektedir.

Araştırmaya katılan kadınların 41'ine (%8,1) göre, erkeğin sözünü dinlememe olarak kadınların şiddete maruz kaldığını, 90'ına (%17,7) göre, erkeğin sinirlenmesi olarak kadınların şiddete maruz kaldığını,

46'sına (%9,1) göre, kadının erkeğe ihanet etmesi olarak kadınların şiddete maruz kaldığını ve bunların dışında başka nedenlerden kadınların şiddete maruz kaldığını araştırmaya katılan kadınlar belirtmiştir.

Araştırmaya katılan kadınların 48'ine (%9,4) göre, kadının eşine ihanet etmesi durumunda kadınların şiddete maruz kaldığını, 33'üne (%6,5) göre, eşinin sözünün dinlememesi durumunda kadınların şiddete maruz kaldığını, 24'üne (%4,7) göre, kadının eşine yalan söylemesi durumunda kadınların şiddete maruz kaldığını ve 141'ine (%27,8) göre erkeklerin kadınlara şiddet uygulaması hakkının olmadığını ifade etmiştir.

Araştırmaya katılan kadınların 67'sine (%13,2) göre, eğitim yoluyla şiddetin engellenebileceği, 38'ine (%7,5) göre, kadının çalışması yoluyla şiddetin engellenebileceği, 17'sine (%3,3) göre, kadının erkeğe karşı gelmemesi yoluyla şiddetin engellenebileceği, 22'sine (%4,3) göre, şiddete karşı hiç birşey yapılamayacağı ve 35'ine göre ise (%6,9) bunların dışında başka yollarla kadınlara yönelik şiddetin önlenilebileceğini kadınlar belirtmiştir.

5.2. Normal Dağılım Olup Olmadığını Görmek İçin Uygulanan Kolmogorov Smirnov Testi Sonuçları

Tablo 1. Öfke Ölçeği, Narsistik kişilik envanteri ve Aile içi şiddet Ölçeği'nden Elde Edilen Puanların Normal Dağılım Gösterip Göstermediğini Belirlemek Amacıyla Yapılan Tek Örneklem Kolmogorov-Smirnov Testi Sonuçları

Değerler	Öfke Puanları	Narsistik kişilik Puanları	Şiddet Puanları
N	508	508	508
Parametreler	$\bar{x}$	8,1083	8,1083
	ss	3,81863	3,81863
K-Smirnov Z	1,750	1,750	2,267
P	,004	,004	,000

p=0,004; z=1,750, p=0,004; p=0,000.

K-Smirnov Z= Kolmogorov-Smirnov

Tablo 1'de görüldüğü üzere, araştırmada bireylerin öfke ölçeğinden aldıkları puanların en düşük ile en yüksek puanına bakılmıştır. Frekans değerlerine bakıldığında teste tabi tutulan 508 bireyin min. puan 0,00 max. puan ise 16,00 olarak hesaplanmıştır. *Öfke Ölçeği puan ortalaması ise 8,108'dir.*

Tablo 2. Grubun Öfke Ölçeği, Narsistik kişilik Envanteri İle Aile İçi Şiddet Ölçeği Puanlarının Ortalaması

Descriptive Statistics					
	N	Alınan en küçük puan	Alınan en büyük puan	Ortalama	Standart sapma
Öfke Ölçeği	508	,00	16,00	8,108	3,818
	N	Alınan en küçük puan	Alınan en büyük puan	Ortalama	Standart sapma
Narsistik Kişilik Envanteri	508	,00	16,00	8,108	3,818
	N	Alınan en küçük puan	Alınan en büyük puan	Ortalama	Standart sapma
Aile İçi Şiddet Ölçeği	508	,00	52,00	18,643	10,449
Valid N	508				

Öfke ölçeği puan ortalaması 8,108'dir, Narsistik Kişilik Envanteri puan ortalaması ise 8,108'dir, Aile İçi Şiddet Ölçeği puan ortalaması ise 18,643'tür.

Tablo 2'de görüldüğü üzere, bireylerin Öfke Ölçeği puanları, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, gruplar arasında istatistiksel açıdan p<0.05 düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu fark ise; ortalama değerlere baktığımızda *erkeklerin öfke ortalamasının (237,08), kadınların öfke ortalamasından (234,71) anlamlı olduğunu göstermiştir. Erkeklerin kadınlara oranla daha öfkeli olduğu görülmüştür (p<0.05).*

Tablo 3. Bireylerin Cinsiyeti ile Bireylerin Öfke Ölçeği Puanları için Yapılan "Mann-Whitney-U" Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	S.T.	S.O.	U	Z	p
Kız	246	234,71	57739,50			
Erkek	262	237,08	71546,50	27358,500	-2,952	,003
Toplam	508					

Tablo 3.3'de görüldüğü üzere, Öfke Ölçeği'nden alınan puanlarla yaş arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan Spearman Korelasyon analizi sonucunda öfke ölçeği ile yaş arasında istatistiksel açıdan p>.05

düzeyinde pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Bu fark ise ortalama değerlere baktığımızda *öğrenci olmayan bireylerin öfke ortalamasının (318,52), öğrenci olan bireylerin öfke ortalamasından (241,09) daha fazla olduğu görülmüştür. Öğrenci olmayan bireylerin öğrenci olan bireylere oranla daha öfkeli olmaya meyilli oldukları görülmüştür (r=0,063; p>0,05).*

Tablo. 4. Bireylerin Cinsiyeti İle Bireylerin Aile İçi Şiddet Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkiyi Görmek İçin Yapılan “Mann-Whitney-U” Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	S.T.	S.O.	U	Z	p
Kadın	246	218,52	53757,00			
Erkek	262	288,28	75529,00	23376,000	-5,360	,000
Toplam	508					

$p < 0,05$

Tablo 4’de görüldüğü üzere, bireylerin Aile İçi Şiddet Ölçeği puanlarının, öğrenci olup olmama değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, gruplar arasında istatistiksel açıdan 0.05 düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu fark ise ortalama değerlere baktığımızda *öğrenci olmayan bireylerin öfke ortalamasının (324,68), öğrenci olan bireylerin öfke ortalamasından (239,80) daha fazla olduğu görülmüştür. Öğrenci olmayan bireylerin öğrenci olan bireylere oranla daha şiddete meyilli olduğu görülmüştür (p<0.05).*

Tablo 5. Bireylerin Eğitim Düzeyi ile Bireylerin Şiddet Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkiyi Görmek İçin Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Aile içi şiddet ölçeği		N	S.O	SD	χ^2	P
Eğitim Düzeyi	İlkokul mezunu	1	391,50	4	3,329	,504
	Lise mezunu	1	285,50			
	Lisans mezunu	424	253,39			
	Yüksek lisans mezunu	69	268,91			
	Doktora	13	201,19			

$p > 0,05$

Tablo 5’ten anlaşılacağı gibi, İkidenden fazla grup söz konusu olduğunda ve karşılaşılan grupların aynı ana kitle ortancasına sahip olup olmadıklarını test eden, tek yönlü varyans analizinin nonparametrik karşılığı, Aile İçi Şiddet Ölçeği sıralamalar ortalamalarının bölüm değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda bölüm gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. *Bu anlamlı fark iç mimarlık bölümünde okuyan bireylerin şiddet ortalamasının (404,50) diğer bölümlerde okuyan bireylerin şiddet ortalamasından fazla olduğunu görülmüştür. Bu bölümde okuyan bireylerin diğer bölümlerde okuyan bireylere oranla daha şiddete meyilli olduğu görülmüştür ($x^2=64,129$; $sd=21$; $p < 0,05$).*

Tablo 6. Bireylerin Annelerinin Eğitim Düzeyi ile Bireylerin Aile İçi Şiddet Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkiyi Görmek İçin Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Aile içi şiddet Ölçeği		N	S.O	SD	χ^2	P
Eğitim Düzeyi	Okur yazar	46	281,78	4	7,214	,125
	İlkokul mezunu	95	233,76			
	Ortaokul mezunu	100	279,03			
	Lise mezunu	194	244,55			
	Üniversite mezunu	73	257,15			

$p > 0,05$

Tablo 6’dan anlaşılacağı gibi, Aile İçi Şiddet Ölçeği sıralamalar ortalamalarının babaların eğitim değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda babaların eğitim düzeyi gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=5,999$; $sd=4$; $p > 0,05$).

Tablo 7. Bireylerin Babalarının Eğitim Düzeyi İle Bireylerin Aile İçi Şiddet Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkiyi Görmek İçin Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Aile içi şiddet Ölçeği		N	S.O	SD	χ^2	P
Eğitim Düzeyi	Okur yazar	19	319,08	4	5,999	,199
	İlkokul mezunu	61	272,26			
	Ortaokul mezunu	92	236,93			
	Lise mezunu	211	251,41			
	Üniversite mezunu	125	254,17			

$p > 0,05$

Tablo 7'den anlaşılacağı gibi, Aile İçi Şiddet Ölçeği sıralamalar ortalamalarının maddi düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda maddi durum gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($\chi^2=3,751$; $sd=3$; $p>0,05$).

Tablo 8. Bireylerin Maddi Durumu ile Bireylerin Aile içi Şiddet Ölçeği Puanları Arasındaki ilişkiyi Görmek için Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Aile içi şiddet Ölçeği		N	S.O	SD	χ^2	P
Maddi Durumu	Ortanın altında	10	255,00	3	3,751	,290
	Orta	283	265,43			
	Orta üstü	189	238,92			
	Üst düzey	26	248,58			

$p>0,05$

Tablo 8'den anlaşılacağı gibi, İki'den fazla grup söz konusu olduğunda ve karşılaşılan grupların aynı ana kitle ortancasına sahip olup olmadıklarını test eden, tek yönlü varyans analizinin nonparametrik karşılığı, Aile İçi Şiddet Ölçeği sıralamalar ortalamalarının şiddet türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($\chi^2=5,524$; $sd=3$; $p>0,05$).

Tablo 9. Bireylerin Cinsiyeti ile Bireylerin Narsistik Kişilik Envanteri Puanları Arasındaki ilişkiyi Görmek İçin Yapılan "Mann-Whitney-U" Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	S.T.	S.O.	U	Z	p
Kadın	246	234,71	57739,50	27358,500	-2,952	,003
Erkek	262	273,08	71546,50			
Toplam	508					

$p<0,05$

Tablo 9'da görüldüğü üzere bireylerin Narsistik Kişilik Envanteri puanları, öğrenci olup olmama değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, gruplar arasında istatistiksel açıdan 0.05 düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu fark ise ortalama değerlere baktığımızda *öğrenci olmayan bireylerin narsistik kişilik ortalamasının (318,52), öğrenci olan bireylerin narsistik ortalamasından (241,09) daha fazla olduğu görülmüştür. Öğrenci olmayan bireylerin öğrenci olan bireylere oranla narsistliğe daha meyilli olduğu görülmüştür (p<0.05).*

Tablo 10. Bireylerin Yaşları ile Bireylerin Narsistik Kişilik Envanteri Puanları Arasındaki ilişkiyi Görmek için Yapılan Bivariate Spearman Nonparametrik Korelasyon Testi Sonuçları

Boyut	Boyut	N	r	p
Narsistik Kişilik Envanteri	Yaş	508	,189	,000

$p<0,05$

Tablo 10'dan anlaşılacağı gibi, Narsistik Kişilik Ölçeği sıralamalar ortalamalarının eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda eğitim düzeyi gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($\chi^2=7,389$; $sd=4$; $p>0,05$).

Tablo 11. Bireylerin Eğitim Düzeyi ile Bireylerin Narsistik Kişilik Envanteri Puanları Arasındaki ilişkiyi Görmek için Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Narsistik Kişilik Envanteri		N	S.O	SD	χ^2	P
Eğitim Düzeyi	İlkokul mezunu	1	87,00	4	7,389	,117
	Lise mezunu	1	248,00			
	Lisans mezunu	424	248,03			
	Yükseklisans mezunu	69	285,66			
	Doktora	13	313,65			

$p>0,05$

Tablo 11'den anlaşılacağı gibi, Narsistik Kişilik Ölçeği sıralamalar ortalamalarının bölüm değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda bölüm gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. *Bu anlamlı fark iç Mimarlık Bölümü'nde okuyan bireylerin narsistik ortalamasının (384,28) diğer bölümlerde okuyan bireylerin narsistik ortalamasından fazla olduğu görülmüştür. Bu bölümde okuyan bireylerin diğer bölümlerde okuyan bireylere oranla daha narsistliğe meyilli olduğu görülmüştür (x²=39,683; sd=21;p<0,*

05).

Tablo 12. Bireylerin Öfke Ölçeğinden Aldığı Puan ile Bireylerin Narsistik Kişilik Envanteri Puanları Arasındaki İlişkiyi Görmek için Yapılan Bivariate Spearman Nonparametrik Korelasyon Testi Sonuçları

Boyut	Boyut	N	r	p
Narsistik Kişilik Envanteri	Öfke ölçeği	508	,398	,000

$p < 0,05$

Tablo 12’de görüldüğü üzere, Narsistik Kişilik Envanteri’nden alınan puanlarla Aile İçi Şiddet Ölçeğinden alınan puanlar arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan Spearman Korelasyon analizi sonucunda narsistik kişilik envanteri ile Aile İçi Şiddet Ölçeği arasında istatistiksel açıdan $p < 0,05$ düzeyinde pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. *Aile içi şiddet Ölçeğinden alınan puan arttıkça Narsistik Kişilik Envanterinden alınan puanda artmaktadır ($r=0,441$; $p < 0,05$).*

Tablo 13. Bireylerin Aile içi Şiddet Ölçeğinden Aldığı Puan İle Bireylerin Öfke Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkiyi Görmek için Yapılan Bivariate Spearman Nonparametrik Korelasyon Testi Sonuçları

Boyut	Boyut	N	r	p
Öfke ölçeği	Aile İçi Şiddet Ölçeği	508	,271	,000

$p < 0,05$

6. TARTIŞMA VE SONUÇLAR

6.1. Bireylerin Cinsiyetleri, Yaş, Eğitim Düzeyi ve Öfke ile Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Değerlendirilmesi

Bireylerin cinsiyetleri ile öfke ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Erkeklerin öfke ölçeği puan ortalamasının kadınların ortalamasından daha fazla olduğu görülmüştür. Erkeklerin kadınlara oranla öfkeye daha meyilli olduğu görülmüştür. M.Gök tarafından 2009 yılında yapılmış olan bir araştırmada, öğrenciler arasında öfke düzeyinin cinsiyetler arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ve bu sonuçlar bizim araştırmamızın bulgularını desteklememektedir.

M.Gök tarafından 2009 yılında yapılan çalışmada, yaşla öfke ölçeği arasında ilişki bulunmuştur. Ergenlerin sınıf düzeylerine göre sürekli öfke alt ölçeğinden aldıkları puanlar arasında da anlamlı bir farklılık görülmüştür. On birinci sınıftaki öğrencilerin dokuz ve onuncu sınıftaki öğrencilere göre daha düşük düzeyde sürekli öfke yaşadıkları belirlenmiştir, bu sonuçlar bizim araştırmamızın bulgularını desteklememektedir. Bireylerin yaşları ile öfke ölçeği puanları arasında istatistiksel anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Eğitim düzeyi ile öfke ölçeği puanları arasında istatistiksel anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Yapılmış olan son çalışmalarda genellikle eğitim düzeyi ile öfke arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Araştırmamızın sonucunda edindiğim bilgi ve gözlemlere dayanarak eğitim düzeyinin öfke üzerinde etkisiz olduğu sonucuna ulaşmış bulunmaktayım.

Annelerinin eğitim düzeyi ile bireylerin öfke ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Annesi okuryazar olan öfke ölçeği puan ortalaması diğer bireylerin ortalamasından daha fazladır. Bu sonuçla, annesi okuryazar olan bireylerin öfkelenme oranının diğer bireylere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Babalarının eğitim düzeyi ile bireylerin öfke ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Babası okuryazar seviyesinde eğitim düzeyinde olan öfke ölçeği puan ortalaması diğer bireylerin ortalamasından daha fazladır. Yani babası okuryazar olan bireylerin öfkelenme oranı diğer bireylere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Odabaşı ve Aksoy’a (2006) göre, genetik, biyolojik ve nörolojik özellikler öfke ve saldırganlığa yol açmaktadır. Aile içindeki bireyin çocuklukta istismara maruz kalmış olması ve ebeveyninin çocuğu kontrol etmek için şiddete başvurması öfke ve saldırganlığa yol açan nedenler arasında sayılmaktadır. Diğer nedenler arasında anne ve babanın çocuğa karşı davranışlarında tutarsız olmaları, aile dışı ilişkilerin devam etmemesi, doğru rol modellerinin olmaması gibi faktörlerin de şiddeti teşvik eden etkenlerden olduğu belirlenmiştir. Ailenin eğitim düzeyinin de tutarsız rol model oluşmasında etkili olduğu görülmektedir.

Bireylerin maddi durumları ile öfke ölçeği puanları arasında istatistiksel anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Öfke, orta- altı maddi durumda bulunmakla beraber maddi durumu yüksek olan kişilerde de görülmektedir. Maddi durum ancak tedavi konusunda etken teşkil edebilir ama Güler ve ark. yaptığı çalışmanın sonuçlarına göre aile içinde şiddeti arttıran olayların başında ekonomik yetersizlik gelmektedir. Yoksulluk kısıtlı kaynaklardan dolayı strese yol açar. Stres istenmeyen duygu kontrolsüzlüğüne, tahammülsüzlüğe, öfke ve saldırganlığa kaynak olabilmektedir. Trocme tarafından 2001’de yapılan bir

araştırmada, düşük sosyo-ekonomik statüye sahip aileler içinde daha yüksek bulunmuş, en azından babanın işsiz olduğu ya da sosyal yardım alan aileler içinde çocuklara yönelik kötü muamele oranı %13'lere yükseldiği gözlenmiştir. Bu sonuçlar bizim bulduğumuz bulgular ile uyumlu değildir.

Kadınlara göre; kadınların en çok karşılaştığı şiddet türü ile kadınların öfke ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Kadınlara göre; kadınların maruz kaldığı şiddetin nedeni ile kadınların öfke ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Kadınlara göre, kadınların maruz kaldığı şiddetin gerekçesi ile kadınların öfke ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Kadınlara göre; kadınların maruz kaldığı şiddetin önlenme yöntemi ile kadınların öfke ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Maddi durum, öfke ve saldırganlığa yol açan bir etken değildir.

Kadınlara göre, kadınların maruz kaldığı şiddetin gerekçesi ile kadınların öfke ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Kadınlara göre; kadınların maruz kaldığı şiddetin önlenme yöntemi ile kadınların öfke ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu bulguları karşılaştırmak için herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Kadınlar kendilerinin maruz kaldıkları şiddete yol açan etkenleri açıkladıklarında değişik cevaplar verdikleri görülmektedir. Öfkeye yol açan etkenler veya durumlar karşısında farklı düşünmektedirler. Bu sebepten dolayı anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

6.2. Bireylerin Cinsiyetleri, Yaş, Eğitim Düzeyi ve Aile İçi Şiddet Ölçeği ile Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Değerlendirilmesi

Bireylerin cinsiyetleri ile Aile İçi Şiddet Ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Erkeklerin Aile İçi Şiddet Ölçeği puan ortalamasının kadınların ortalamasından daha fazla olduğu görülmüştür. Erkeklerin kadınlara oranla şiddete daha meyilli olduğu görülmüştür. Bireylerin yaşları ile Aile İçi Şiddet Ölçeği puanları arasında istatistiksel anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Yaş arttıkça Aile İçi Şiddet Ölçeği'nden alınan puanlar da artmaktadır. Toldos (2005) dolaylı saldırganlık açısından kadın erkek arasında bir fark görüldüğünü belirtmektedir. Bu çalışmanın sonucunu desteklemektedir. Öte yandan, fiziksel ve sözel saldırılar tüm yaş gruplarında kadınlara göre erkeklerde daha sık gözlenmiştir ve bu bulgular yaptığımız çalışma sonuçlarıyla uyumludur; ama Türkiye'de yapılan çalışmalarda çelişkili sonuçlar ortaya çıkmıştır. Örneğin, 127 lise ve 43 üniversite öğrencisi ile karşılaştırmalı bir çalışmada, Korkut (2002), kadınların erkeklerden daha fazla ifade de saldırganlık gösterdiğini keşfetti. Ancak buna karşılık, başka bir çalışmada Çelik (2006), 271 kadın ve 216 erkek üniversite öğrencisi arasında, erkek öğrencilerin daha fazla fiziksel, sözel ve ilişkisel saldırganlık gösterdiği sonucuna ulaşmıştır. Hem Batı hem de Türk toplum literatüründe şiddetle ilgili yapılan araştırmalar sonucunda, cinsiyet rolü ile ilgili tutarsız bulgular elde edilmiştir.

Eğitim Düzeyi ile Aile İçi Şiddet Ölçeği puanları arasında istatistiksel anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Yapılmış olan bir çalışmadan elde edilen sonuç; kadınların eğitim seviyelerinin şiddete maruz kalma durumlarını etkileyen faktörlerden biri olmadığını göstermektedir. Eğitimi olmayan kadınların, %55.7'si fiziksel veya cinsel şiddete uğradığını, eğitimi lise veya üzeri olan kadınların %27'sinin fiziksel veya cinsel şiddete uğradığını araştırmalar göstermektedir (Ş.Yaman Efe, S.Ayaz, 2010). Bu bulgu, kadınların öğrenim düzeyi ne olursa olsun şiddete maruz kaldıklarını; ancak öğrenim düzeyi yükseldikçe şiddete maruz kalma düzeyinin azaldığını göstermektedir. Moore ve Salkowe' nin belirttiğine göre, yapılan çalışmalar öğrenim düzeyinin kadının şiddet görmesinde farklılık yaratmadığını, ancak şiddetin sonlandırılmasında eğitilmiş kadının daha başarılı olduğunu ortaya koymaktadır. Unutulmaması gerekir ki eğitim, kadınların öz saygılarının gelişmesine yardım eden ve kendilerine güvenlerini artıran önemli bir etkidir. Bu durum kadınların yeni seçeneklerin farkına varmalarına ve rasyonel kararlar verebilmelerine yardımcı olmaktadır.

Yapılmış olan bir çalışmadan elde edilen sonuç; kadınların eğitim seviyelerinin şiddete maruz kalma durumlarını etkileyen faktörlerden biri olmadığını göstermektedir. Eğitimi olmayan kadınların %55.7'si fiziksel veya cinsel şiddete uğradığını, eğitimi lise veya üzeri olan kadınların %27'sinin fiziksel veya cinsel şiddete uğradığını araştırmalar göstermektedir.(Ş.Yaman Efe, S.Ayaz, 2010). Bu bulgu, kadınların öğrenim düzeyi ne olursa olsun şiddete maruz kaldıklarını, ancak öğrenim düzeyi yükseldikçe şiddete maruz kalma düzeyinin azaldığını göstermektedir. Moore ve Salkowe' nin belirttiğine göre, yapılan çalışmalar öğrenim düzeyinin kadının şiddet görmesinde farklılık yaratmadığını; ancak şiddetin sonlandırılmasında eğitilmiş kadının daha başarılı olduğunu ortaya koymaktadır. Unutulmaması gerekir ki eğitim, kadınların öz saygılarının gelişmesine yardım eden ve kendilerine güvenlerini artıran önemli bir etkidir. Bu durum kadınların yeni seçeneklerin farkına varmalarına ve rasyonel kararlar verebilmelerine yardımcı olmaktadır.

Annelerinin eğitim düzeyi ile bireylerin Aile İçi Şiddet Ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Babalarının eğitim düzeyi ile bireylerin öfke ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bireylerin maddi durumları ile Aile İçi Şiddet Ölçeği puanları arasında istatistiksel anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bulgularımız, aile yapısı ve ebeveyn davranışlarının rol model olarak örnek alındığını göstermektedir.

6.3. Bireylerin Cinsiyetleri, Yaş, Eğitim Düzeyi, ve Narsistik Kişilik Envanteri puanları ile Karşılaştırılmasına ilişkin Bulguların Değerlendirilmesi

Bireylerin cinsiyetleri ile narsistik kişilik envanteri puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Erkeklerin narsistik kişilik envanteri puan ortalamasının kadınların ortalamasından daha fazla olduğu görülmüştür. Erkeklerin kadınlara oranla narsistliğe daha meyilli olduğu sonucuna varılmıştır. Bu bulgular özellikle erkek egemen toplumlarda var olan erkeğin, kadından her konuda üstün olarak görülmesi, kadının o ya da bu nedenle zayıf görülerek her alanda erkeğe söz hakkı verilmesi nedeniyle, kadınların sorumluluklarının erkeğe yüklenmesi toplumda erkeklerin yetiştirilme tarzını belirlemektedir. Yüklenen bu sorumluluk, toplumun bakış açısı ve tutumu erkeklerin narsistik kişiliğe daha meyilli olmasına yol açmaktadır. Aynı şekilde, Barry ve arkadaşlarının yaptıkları araştırma sonuçlarında (2007); erkeklerin kızlara göre narsisizm düzeyinin daha yüksek ve narsisizmin reaktif saldırganlık, proaktif saldırganlık ve davranış sorunları ile ilgili olduğunu ortaya çıkarmışlardır.

Bu çalışmada erkeklerin Narsistik Kişilik Envanteri puan ortalamasının (273,08), kadınların narsistik kişilik ortalamasından (234,71) daha fazla olduğu görülmüştür. Erkeklerin kadınlara oranla daha narsistik olduğu görülmüştür. Ayrıca yaş arttıkça narsistik kişilik envanterinden alınan puanda artmaktadır. Bunun yanı sıra öfke ve Aile İçi Şiddet Ölçeği'nden alınan puanlar arttıkça narsistik kişilik envanterinden alınan puanlarda artmaktadır. Bu çalışmadan çıkan sonuçlar ve literatürdeki örnekler incelendiğinde narsistik kişilik kavramı, cinsiyet, yaş, öfke ve Aile İçi Şiddet Ölçeği'yle doğrudan alakalıdır.

Annelerinin eğitim düzeyi ile bireylerin narsistik kişilik envanteri puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Üniversite mezunu annesi olan bireylerin narsistik kişilik envanteri puan ortalaması diğer bireylerin ortalamasından daha yüksektir. Anneleri üniversite mezunu olan bireylerin diğerlerine oranla narsistliğe daha meyilli olduğu görülmüştür. Babalarının eğitim düzeyi ile bireylerin narsistik kişilik envanteri puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Üniversite mezunu babası olan bireylerin narsistik kişilik envanteri puan ortalaması diğer bireylerin ortalamasından daha yüksektir. Babaları üniversite mezunu olan bireylerin diğerlerine oranla daha narsistliğe meyilli olduğu görülmüştür. Literatür taramasında anne ve babaların eğitim düzeyi ve narsistik kişilik arasındaki ilişkiyle ilgili çalışma bulunmamaktadır ama bizim bulgular aile yapısı ve ebeveyn davranışlarının rol model olarak örnek alındığını göstermektedir.

6.4. Ölçeklerden Elde Edilen Bulguların Cinsiyet Değişkenine Göre Değerlendirilmesi

Bireylerin Öfke Ölçeği'nden aldığı puan arttıkça Narsistik Kişilik Envanteri'nden aldığı puanında arttığı gözlemlenmiştir. Bireylerin Aile İçi Şiddet Ölçeği'nden aldığı puan arttıkça narsistik kişilik envanterinden aldığı puanında arttığı gözlemlenmiştir. Bireylerin Aile İçi Şiddet Ölçeği'nden aldığı puan arttıkça Öfke Ölçeği'nden aldığı puanında arttığı gözlemlenmiştir.

Cinsiyet değişkenine göre öfke, aile içi şiddet ve narsistik kişilik envanterlerinden alınan puanlarda erkeklerin puanlarının kadınlara göre daha fazla olduğu ve anlamlı farklılık bulunduğu saptanmıştır. Bireylerin Öfke Ölçeği puanları, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, gruplar arasında istatistiksel açıdan $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bireylerin Aile İçi Şiddet Ölçeği puanları, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, gruplar arasında istatistiksel açıdan $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bireylerin Narsistik Kişilik Envanteri puanları, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, gruplar arasında istatistiksel açıdan $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Hem Batı hem de Türk toplum literatüründe şiddetle ilgili yapılan araştırmalar sonucunda, cinsiyet rolü ile ilgili tutarsız bulgular elde edilmiştir. Toldos (2005) dolaylı saldırganlık açısından kadın erkek arasında bir fark görüldüğünü belirtmektedir. 127 lise ve 43 üniversite öğrencisi ile karşılaştırmalı bir çalışmada, Korkut (2002) kadınların erkeklerden daha fazla ifade de saldırganlık gösterdiğini keşfetti. Ancak, buna karşılık başka bir çalışmada Çelik (2006), 271 kadın ve 216 erkek üniversite öğrencisi arasında, erkek öğrencilerin daha fazla fiziksel, sözel ve ilişkisel saldırganlık gösterdiği sonucuna ulaşmıştır. Aynı şekilde,

Barry ve arkadaşlarının yaptıkları araştırma sonuçlarında (2007); erkeklerin kızlara göre narsisizm düzeyinin daha yüksek ve narsisizmin reaktif saldırganlık, proaktif saldırganlık ve davranış sorunları ile ilgili olduğunu ortaya çıkarmışlardır. Özellikle erkek egemen toplumlarda var olan erkeğin kadından her konuda üstün olarak görülmesi, kadının o ya da bu nedenle zayıf görülerek her alanda erkeğe söz hakkı verilmesi nedeniyle kadınların sorumluluklarının erkeğe yüklenilmesi toplumda erkeklerin yetiştirilme tarzını belirlemektedir. Yüklenen bu sorumluluk, toplumun bakış açısı ve tutumu erkeklerin narsistik kişiliğe daha meyilli olmasına yol açmaktadır.

KAYNAKLAR

- A.G.Altınay, Y.Arat, Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet, 2007, ISBN: 978-975-01103-2-0
- Ang, R.P. & Yusof, N.(2005). The Relationship Between Aggression, Narcissism, And Self -Esteem In Asian Children And Adolescent. *Current Psychology* 24, 113-123.
- Amerikan Psikiyatri Birliği, 1980, Zihinsel Bozuklukların Tanısal ve İstatistiksel El Kitabı (The Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders – DSM III).
- A.Odabaşı, N.H.Aksoy, Şiddet: Aile İçi Şiddetin, Kadın Ve Çocuk Açısından Ele Alınması, 2006.
- Balkaya F, Şahin N. Çok Boyutlu Öfke Ölçeği, *Türk Psikiyatri Dergisi* ,2003; 14(3):192-7.202.
- Altınay ve Arat Y. (2008), Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet, İstanbul.
- Barry, T. D., Thompson, A., Barry, C. T., Lochman, J. E., Adler, K., & Hill, K. (2007). The importance of narcissism in predicting proactive and reactive aggression in moderately to highly aggressive children. *Aggressive Behavior*, 33, 185-197.
- Barry, C. T., Frick, P. J., & Killian, A. L. (2003), The Relation Of Narcissism And Self-Esteem To Conduct Problems In Children: A Preliminary Investigation, *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology*, 32(1), 139-152.
- Baumeister, R. F. ve Vohs, K. D. (2001), “Narcissism as Addiction to Esteem”, *Psychological Inquiry*, Vol. 12, No. 4, pp. 206–209.
- Boxer, P., & Butkus, M. (2005). Individual Social-Cognitive Intervention For Aggressive Behavior In Early Adolescence. *Clinical Case Studies*, 4(3), 277-294.
- Berkowitz, L. (1969). The Frustration-Aggression Hypothesis Revisited. In L.Berkowitz (Ed.), *Roots Of Aggression: A Re-Examination Of The Frustration-Aggression Hypothesis* (1-28). New York: Atherton Press.
- Brown, A. D. (1997),“Narcissism, Identity and Legitimacy”, *Academy of Management Review*, Vol.22, No:3, pp.646.
- Buss, A. H. (1961). *The Psychological of Aggression*. New York: John Wiley & Sons, Inc.
- Campbell, WK. (2001), “Is Narcissism Really So Bad?”, *Psychological Inquiry*, Vol. 12, No. 4, pp. 214-216.
- Buss, A.H.,and Perry M. (1992), “The Aggression Questionnaire”, *Journal of Personality and Social Psychology*.
- Campbell, J., Garcia-Moreno, C.,Sharps, P. (2004). Abuse During Pregnancy In Industrialized And Developing Countries. *Violence Against Women*, 10, 770-789.
- Campbell, W. K., Rudich, E. A., & Sedikides, C. (2002). Narcissism, Self-esteem, And The Positivity Of Self- Views: Two Portraits Of Self-Love. *Personality And Social Psychology Bulletin*, 28(3), 358-368.
- Ç.Demren, Ortadoğu’da Ataerkillik Ve Erkeklik İlişkileri, C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi, Aralık 2008, Cilt: 32 No:2.
- Çelik, H. (2006). Üniversite Birinci Sınıf Öğrencilerinin Saldırganlık Tepkileri, Bağlanma Tarzları ve Kişiler Arası Semalarının İncelenmesi (The relationships among aggression responses, attachment styles and interpersonal schemas of senior students). Unpublished master’s thesis, Marmara University, İstanbul, Türkiye.
- Çiğdemoğlu, S. (2006). Lise 1.Sınıf Öğrencilerinin Akran Baskısı, Özsaygı ve Dışa Dönüklük Kişilik

Özelliklerinin Okul Türlerine Göre İncelenmesi [An examination of peer pressure, self-esteem and personality among 9th year students of different type high schools]. Unpublished master's thesis, Ankara University, Ankara, Türkiye.

Connor DF, HYPERLINK
["http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed?term=Connor%20DF%5BAuthor%5D&cauthor=true&cauthor_uid=12723901"](http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed?term=Connor%20DF%5BAuthor%5D&cauthor=true&cauthor_uid=12723901)Steingard RJ, HYPERLINK
["http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed?term=Connor%20DF%5BAuthor%5D&cauthor=true&cauthor_uid=12723901"](http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed?term=Connor%20DF%5BAuthor%5D&cauthor=true&cauthor_uid=12723901)Anderson JJ, HYPERLINK
["http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed?term=Connor%20DF%5BAuthor%5D&cauthor=true&cauthor_uid=12723901"](http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed?term=Connor%20DF%5BAuthor%5D&cauthor=true&cauthor_uid=12723901)Melloni HYPERLINK
["http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed?term=Connor%20DF%5BAuthor%5D&cauthor=true&cauthor_uid=12723901"](http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed?term=Connor%20DF%5BAuthor%5D&cauthor=true&cauthor_uid=12723901)RH HYPERLINK
["http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed?term=Connor%20DF%5BAuthor%5D&cauthor=true&cauthor_uid=12723901"](http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed?term=Connor%20DF%5BAuthor%5D&cauthor=true&cauthor_uid=12723901)Jr. Gender Differences In Reactive And Proactive Aggression, 2003 Summer;33(4):279-94.

Danışmanlık, Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması. 22.D.G.Sungur, Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet, 2011.

Dişsiz, Melike. Şahin, Hotun, Nevin. Evrensel Bir Kadın Sağlığı Sorunu: Kadına Yönelik Şiddet,

Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanat Dergisi, Cilt:1,Sayı1. 2008.24.Doganer, İnci (1996), "Narsistik Kişilik Bozukluğu", Ege Psikiyatri Sürekli Yayınları, Cilt no:1, Sayı:3.

Donellan, M. B., Trzesniewski, K.H., Robins R.W., Moffitt, T.W., & Caspi, A. (2005). Low self-esteem is related to aggression, antisocial behavior, and delinquency. American Psychological Society, 16(4), 328-335.

Dollard, J., Doob, L.w., Miller, N.E., Mowrer, O.H. and Sears, R.R. (1939) Frustration and Aggression. New Haven, CT: Yale University Press.

Dökmen, Z. Y. (2004). Toplumsal Cinsiyet, İstanbul, Sistem Yayıncılık.

D.Temel, 2008, The Role Of Perceived Social Problem Solving, Narcissism, Self-Esteem And Gender In Predicting Aggressive Behaviors Of High School Students, Master Thesis.

Fischman, David ve Jose Agustin Ortiz Elias (2003), About Shared Representations of Narcissism and Their Effects on the Enterprise: Perception, Productivity, Satisfaction and Leadership. Selected Proceedings From The 2003 Annual, Conferanse Of International

Leadership Association, November 6-8, Guadalajara, Jalisco, Mexico Fontaine, R. G. (2005). Applying systems, principles to models of social information processing and aggressive behavior in youth. Aggressive and Violent Behavior, 11(1), 64-76.

Freud, S. (1969). A general introduction to psycho-analysis. New York:Clarion Books.

Gelles, R. & Loseke, D. (Edit.). "Current controversies on family violence" içinde http://www.huksam.hacettepe.edu.tr/Turkce/SayfaDosya/kadına_Yönelik_Şiddet.pdf G.E.Scheer, Narcissism And Aggression: Is Inflated Self Esteem Related To Aggression Driving? North American Journal of Psychology, 2002, Vol. 4,No.3,333-342.

Gilmore, David D. (1987), "Introduction: The Shame of Dishonor", Honor and Shame and The Unity of The Mediterranean, (ed. D.D.Gilmore), The American Anthropological Association, p, 2-21.

Gilmore, David D. (1990), Manhood in the Making: Cultural Concepts of Masculinity, London: Yale University Press.

Girgis, A.Violence from Self-Love: Narcissism and Aggression in the Face of Ego Threat(2006), Psychology Honors Theses.

Grisso JA, Schwarz DF, Hirschinger N (1999), Violent injuries among women in an urban area. N Engl J Med, 341: 1899-1905.

Gülçür, Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Projesi, 1999.

Gülşen G, Kaya M, Pehlivan E. (2000) Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Ailelerinde Kadına Yönelik 35.Aile İçi

Şiddetle İlgili Bir Araştırma, Toplum ve Hekim, 15: 391-397.

Güneri F.Y. Ailede Kadına Yönelik Şiddet, Evdeki Terör, Kadına Yönelik Şiddet, Mor Çatı Yayınları, İstanbul;1996.

Gunilla. K, Claudia., G. M. Violence against women.Epidemiol Community.2005;59:818-821.Hildyard,K.L.(1999), Relational and physical aggression in adolescent dating relationships: Prevalence, associated maladjustment, and gender differences. Unpublished master's thesis, The University of Western Ontario, Ontario, Canada.

H.Jansen, S.Üner, F.Kardam ve ark, Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet, 2009, Ankara. ICON-Institut Public Sector, Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü ve BNB

İ.Söğüt, Kriminolojide Çağdaş Yönelimler (Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması), 2011, Ankara. 40.I.Vahip. Ö.Doğanavşargil, Aile İçi Fiziksel Şiddet ve Kadın Hastalarımız, Türk Psikiyatri

Dergisi 2006; 17(2):107-114.

Kardam F. Türkiye’de Namus Cinayetlerinin Dinamikleri: Eylem Programı İçin Öneriler Sonuç Raporu 2008, www.undp.org.tr/AboutUsDocuments/NamusCinayetleri

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM) (2008), Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı 2007-2010. Ankara

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM) (2008), Türkiye’de Kadının Durumu, http://www.ksgm.gov.tr/44.Kaufmann, H. (1970). Aggression and altruism: A psychological analysis. New York: Holt,

Rinehart and Winston, Inc.

Kinney, T. A, Smith, B. A, & Donzella, B, (2001). The influence of sex, gender, self-discrepancies, and self-awareness on anger and verbal aggressiveness among U.S. college students. The Journal of Social Psychology, 141(2), 245-275.

Köroğlu, E. ve Bayraktar, S. (2007), Kişilik Bozuklukları, 1. Basım, Ankara: HYB Basım Yayın.

K. Timuroglu, F.İŞCAN, İşyerinde Narsisizm Ve İş Tatmini İlişkisi, İktisadi Ve İdari 50.Bilimler Dergisi, Cilt: 22 Temmuz 2008 Sayı: 2

Korkut, F. (2002). Problem solving skills of high school students. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 22, 177-184.

Lorenz, K. (1966). On aggression (M.K. Wilson, Trans.). New York: Brace and World.

Lindholm, Charles. (1996), The Islamic Middle East: An Historical Anthropology, Oxford: Blackwell Publishers. 54.Cihangiroğlu, N. (2012) [Is There any Relationship between Narcissistic Personality and Organizational Commitment?]. TAF Preventive Medicine Bulletin, 11 (2), 119-126. Turkish. doi:10.5455/pmb.1-1326878683 55.N.Çubukcu, T.C.Başbakanlık KSGM, 2008, Ankara.

N.Güler, H.Tel, F. Ö.Tuncay, Kadının Aile İçinde Yaşanan Şiddete Bakışı, C. Ü. Tıp Fakültesi Dergisi 27 (2): 51– 56, 2005.

N.Moroğlu, Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi 6284 sayılı Yasa ve İstanbul Sözleşmesi, Kadınların İnsan Hakları Sözleşmesi, XII Levha yayını, İstanbul, 2009, s. 109.

N.Subaşı, A.Akın, Kadına Yönelik Şiddet; Nedenleri Ve Sonuçları, 2009.

Martinez, M. A, Zeichner, A., Reidy, D. E., & Miller, J. D. (2008). Narcissism and displaced aggression: Effects of positive, negative, and delayed feedback. Personality and Individual Differences, 44, 140-149.

McFarlin, D. Paul D Sweeney, (2000), House of Mirrors: The Untold Truth

About Narcissistic Leaders and How to Survive Them, Dover, NH, Kogan Page, London. M.Gök, Aile İçi Şiddet ve Öfke İfade Tarzları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, 2009, Adana. 60.Moore T, Selkove W. Domestic Violence Victimsin Transition from Welfare to Work: Barriers toSelf-Sufficiency and the W-2 Response. The Institute for Wisconsin’s

Future.uture.org/publications/workingfamilies/"http://www.wisconsinsfuture.org/publications/workingfamiliesHYPERLINK "http://www.wisconsinsfuture.org/publications/workingfamilies/Dom"/HYPERLINK "http://www.wisconsinsfuture.org/publications/workingfamilies/Dom"Dom esticViolence Summary.

- 61.Morf, Carolyn & Weir, Charlene & Davidov, Mayan (2000), “Narcissism and Intrinsic Motivation: The Role of Goal Congruence”, *Journal of Experimental Social Psychology*, Vol:36, ss.424-438.
- 62.M. Toldos, Sex and age differences in self-estimated physical, verbal and indirect aggression in Spanish adolescent, *Volume 31, Issue 1, pages 13–23, February 2005.*
- 63.O.Polat Örs, M.Tokdemir, İ.Perçinel, S.Belirgan, J. Zemla, A. Gönül, K.Öngel Öfke Kontrol Bozukluğu: Olgu Sunumu, 2012.
- Ö. A.Kuşcan, Antik Çağdan Günümüze Kadın'ın Öyküsü, İkinci Baskı, Aralık 2010, İstanbul, Ajans 2023 Yayınları.
- Raskin, R., & Terry, H. (1988). A principal-components analysis of the narcissistic personality inventory and further evidence of its construct validity. *Journal of Personality and Social Psychology*, 54(5), 890-902.
- Ronet, B. Violence against women.U.S: Department of JusticeOffice of Justice. January 1994.
- Roy, F.B., Brad, J.B. Self Esteem, and Aggression: Does Violence Results From Low Self-Esteem or From Threatened Egotism?, (2000).Rose, Paul, (2002), “The happy and unhappy faces of narcissism”, *Personality and Individual Differences*, 33(3), ss.379-391.
- Rozenbaltt S. (In Defence of Self: The Relationship of Self-Esteem and Narcissism to Agressive Behavior) Yayınlanmamış Doktora Tezi, Long Island University, Psychology, s,11, 2002.
- Schreer, G. E. (2002). Narcissism and aggression: Is inflated self-esteem related to aggressive driving? *North American Journal of Psychology*, 4(3), 333-342.
- 70.S.Atay, Narsist Kişilik Envanterinin Türkçeye Standardizasyonu, Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi 2009, 11(1): 181-196.
- S,Atay, Çalışan Narsist, 1. Baskı, Namar yayınları, İstanbul, 2010.
- Ş.Yaman. EFE, S.Ayaz, Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet ve Kadınların Aile İçi Şiddete Bakışı, *Anadolu Psikiyatri Dergisi* 2010; 11:23-29.
- Tammy DB, Thompson A, Christopher TB, Lochman JE, Adler K, Kwoneathia H. The Importance of Narcissism in Predicting Proactive and Reactive Aggression in Moderately to Highly Aggressive Children, *Aggressive Behavior*, 2007,33: 185–197.
- T.C Başbakanlık Kadın Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü. Aile İçinde ve Toplumsal Alanda Şiddet, Ankara; 1998.
- Trocme, M., McPhee, D., Tam, K. K., & Hay, T, Ontario Incidence Study, cited in Bala, N., & Schuman, J., 1999 and 2001, Supra.
- S. Tezcan, H.Tunçkanat, Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Kadınların Fiziksel Ve Ruhsal Sağlığı Açısından Değerlendirilmesi, 2009.
- Sullivan, B. F., & Geaslin, D. L. (2001). The role of narcissism, self-esteem, and irrational beliefs in predicting aggression. *Journal of Social Behavior and Personality*, 16(1), 53-68.
- Wetzels, “Gewalterfahrungen in der Kindheit. Sexueller Missbrauch, Körperliche Misshandlung und deren Langfristige Konsequenzen”,Baden Baden, Germany: Nomos 1992
- Williams, C.A., Smith, M.L. ve Young, P.C. (1998).*Risk Management and Insurance*. USA: Eighth Edition, McGraw Hill.